

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za
inozemstvo 140 Din

SLOVENEČ

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

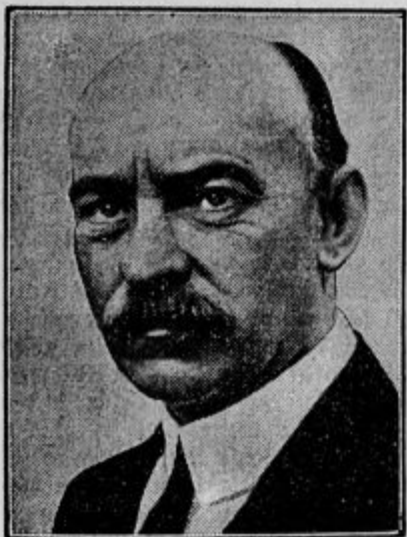
Cene oglasov
Istoletni, petletni, desetletni
malloglasli po 150
in 2 D, večji oglašaji
nad 45 mm višine
po 2 D, 50, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
Pri večjem g
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljke in
dneve po prezniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopis se ne vračaja, ne frankirana
pisma se ne sprejemajo. Uredništva
telefon št. 2030, upravljalna št. 2326

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6. Čekovni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.345
za inzerate, Sarajevski št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Naša zunanja politika

Dr. Voja Marinković, naš zunanji minister.

Kakor v notranji politiki, tako izvršuje sedanja vlada nalogo, katero si je postavila, dosledno in smoteno tudi, kar se tiče odnošajev do ostalega sveta in držav. Odločilna črta tozadevnih prizadevanj našega državnega vodstva je popolna odkritosrčnost. Vlada stremi za utrditvijo obstoječih zvez in navezanjem novih kakor tudi za izboljšanje onih, ki brez naše krivde niso popolnoma take, kakor bi bilo v interesu svetovnega miru in napredka želeli. Ker se vodstvo naše zunanje politike, ki se nahaja v izredno spretnih rokah, ne da od svoje ravnočrtne smeri od ničesar zmotiti, moremo reči, da so vspehi njegovega stremjenja že danes očiti. Razblinjuje razne intrige, zmaguje smer naše vnane politike po svoji odkritosrčni miroljubnosti sami ter po svojem vseskozi konstruktivnem delu popolnoma v duhu in okviru svetovne politike velikih prijateljskih držav. Vlada, ki ne pozna nobene tajne politike, daje račun o svojem zunanje-političnem delu od januarja dalje v komunikaciji, v katerem so izražene sledeče misli:

Naša zunanja politika, nadahnjena miroljubnih teženj, je vedno dokazovala, da je odkritosrčno usmerjena k svetovnemu miru, ki temelji na mednarodnih pogodbah. Osnova naše zunanje politike v poslednjih šestih mesecih, ki je ta mir z vsemi sredstvi čuvala, je označena po velikem številu ratifikacij raznih pogodb in konvencij s tujimi državami in s skoro istotolikim številom pogodb, ki bodo v najkrajšem času izvršene.

Čim ožje sodelovanje v mednarodnem življenju in čim čvrstjši odnosi s posameznimi državami so bili najbolj sigurni kažipot v naši zunanji politiki. Trudili smo se, da vsa vseh vprašanja rešimo potom pogajanj. Vojna je za nas sredstvo, ki ga ne priznavamo. Naša država je med prvimi podpisala Kellogov pakt. Mi smo se izjavili za pristaše mirnega reševanja vseh sporov. Konvencije proti uporabi strupenih plinov so pri nas naletele na soglasno odobravanje in pohvalo od strani javnosti.

Sodelovanje naše države z Društvom narodov v Ženevi je danes znano dejstvo. To se potrjuje ne samo po našem živahnem sodelovanju na vseh mednarodnih konferencah in sestankih te ustanove, marveč istotako v ratifikaciji nemalega števila mednarodnih konvencij.

Lojalnost in prijateljstvo nas odlikujeta v razmerju napram vsaki državi, ki to iskreno želi. Pogodba o zavezništvu s Češkoslovaško in Rumunijo, skupni pakt o arbitraži med državami male antante in pakt o prijateljstvu in arbitraži z Grčijo so se sklenili v teku poslednjih šestih mesecev.

Negujoč dobre odnose v političnem smislu je naša zunanja politika šla za tem, da se razvijejo tudi gospodarske zveze s tujimi državami. Tako so se sklenile trgovsko-gospodarske pogodbe s Češkoslovaško, Rumunijo in Grčijo.

Z uveljavljanjem trgovske pogodbe in konzularnih konvencij z Albanijo so med obema državama vzpostavljene normalni gospodarski stiki, kakršni so bili tudi že pred vojno. Na ta način se izvršuje gospodarsko politično konsolidiranje razmer na Balkanu, kar je eno glavnih načel naše zunanje politike.

Z rešitvijo vprašanja naše svobodne zone v Solunu so rešeni veliki problemi med Grčijo in nami. Ne samo da bodo iz tega izšle najboljše posledice za sodelovanje obojestranske trgovine, marveč se utrjujejo tudi pristne zveze politične prirode.

Koliko smo udani svoji težnji, da navežemo in vzdržujemo najboljše stike s svojimi sosedi, potrjuje sistematično delo in pogajanja med nami in Madžarsko, s katero smo v teh par mese-

Navdušene manifestacije kralju

Split, 9. jul. (Tel. »Slov.«) Nj. V. kralj se je danes zjutraj ob 7.30 odpeljal z jahto iz Trogira v Omiš, kamor je prispel ob 8 zjutraj. Sprejem v Omišu je bil nadvse prisrčen. Ogromne mase ljudstva so pozdravljale Nj. V. kralja in manifestirale svojo radost, da morejo v svoji sredi pozdraviti ljubljene vladarja. V vseh cerkvah so zvonili, mežnarji so pokali, godba pa je svirala državno himno. Zupan je pozdravil Nj. V. kralja z dobrodošlico. V razgovoru s predstavniki občine se je Nj. V. kralj interesiral za industrijo, ki je tu zelo razvita. Nato je krenil Nj. V. kralj proti Zadvarju, spremljan od navdušenih vzklikov številnega naroda. Nekaj časa se je zadržal pri vodopadu Gubavici na reki Cetini. Ob 8.50 pa je prispel v Zadvarje, kjer se je nekaj časa razgovarjal z zastopniki občine. Ob četrt na 10 se je odpeljal v Šestanovec, nato pa v Lovreč, ki je bil ves v zastavah in zelenju. Pod slavalokom, ki so ga postavili Nj. V. kralju na čast, se je nekaj časa razgovarjal s kmeti, nato pa preko Krimovoda nadaljeval pot v Imotski, od vseh strani burno pozdravljen od naroda.

Split, 9. jul. (Tel. »Slov.«) Nj. V. kralj je prenočil na jahti »Vila« v bližini Trogira. Snodči so dospeli v Trogir dr. Drinković in splitski župan Jakša Račić z občinskimi svetniki, da se poklonijo kralju. Trogirsko občinstvo je z godbo priredilo Nj. V. kralju navdušene manifestacije. Vsi okoliški hribi so bili osvetljeni. Posebno lep utis pa so napravile osvetljene črke: »Živio Nj. V. kralj!«, ki so se videle daleč na morje. Te manifestacije so trajale pozno v noč, dokler nista veliki župan in župan trogirski naprosila občinstvo, da se razide.

Belgrad, 9. jul. (Tel. »Slov.«) Danes ob pol 11 dopoldne je odpotoval Nj. V. kralj v Imotski. Z avtomobila je stopil še pred mestom in šel potem peš v občino, spremljan od velikih množic navdušenega občinstva, ki je Nj. Veličanstvu poljubljalo roko. Mesto je bilo svečano okrašeno z

zastavami in zelenjem. Pri sprejemu sta sodelovali orlovska in sokolska godba. Pred občino je občinski načelnik imel pozdravni govor, nakar se je Nj. V. kralj zadržal z njim in z okrajnim glavarjem v daljšem razgovoru. Nj. V. kralj se je razgovarjal tudi s prisotnim občinstvom ter nekaterim ponudil roko. Pri sprejemu je bil prisoten tudi splitski škof Bonifacij, ki se je slučajno nahajal v Imotskem in s katerim se je Nj. V. kralj prisrčno pozdravil. Po načelnikovem govoru je malo dekletce ponudilo Nj. V. kralju sol in kruh. Nj. V. kralj se je zadržal v Imotskem 20 minut.

Nato se je Nj. V. kralj podal preko Kamenmosta v Vrgorac. V Kamnem mostu je množica kmetov navdušeno pozdravljala kralja.

Nj. V. kralj je dospel v Zagreb ob 11.30. burno pozdravljen od zbranega ljudstva. Vlada je stopil z avtomobila ter se razgovarjal s kmeti. Otroci so mu dajali cvetja. Malo dekletce mu je deklamiralo pozdravno pesem.

Nato se je odpeljal Nj. V. kralj z jahto v Makarsko. Od tu se je odpeljal v Drač. Prebivalci vseh okoliških krajev so prišli k obali in navdušeno pozdravljali svojega kralja ob pritrkovanju zvonov.

Nj. V. kralj je nato obiskal še Supetar, kjer se je izkreal. Nato se je zopet vkreal na svojo jahto »Vila« ter nadaljeval svojo pot v Split. Vhod v luko je bil zelo svečan. Mornarica ga je pozdravila s topovskimi streli, letala so krožila nad jahto, ladje pa so ga pozdravljale s predpisanimi znaki. Ogromna množica ljudstva ga je pozdravljala z vzkliki kralju in domovini. V imenu splitske občine je Nj. V. kralja pozdravil župan Račić. Nj. V. kralj se je razgovarjal z zastopniki oblasti, nato pa pregledal častno četo vojske in telovadnih organizacij. Nato je vstopil v avto, ki si je v veliko točavo delal pot skozi množico. Nj. V. kralj se je odpeljal v smeri proti parku Marjan, kamor ga je spremljala navdušena množica.

Za mir na Balkanu

Demarš Francije in Anglije za ublažitev napetosti -- Naša miroljubnost in naše zahteve -- Upadi bolgarskih komitašev v Grčijo

Sofija, 9. julija. (Tel. »Slov.«) Poluradni tisk prinaša vest, da so francoski in angleški predstavniki storili istočasno korake v Belgradu in Sofiji radi ublažitve napetih odnosov med obema sosednjima državama, ki so se v poslednjem času znatno poslabšali.

Ob priliki svojega obiska, ki sta ga odpravnik poslov storila v soboto v Sofiji, sta v teku razgovora izrazila skrb svojih vlad radi slabih razmer, ki vladajo med obema državama. Pri tej priliki sta francoski in angleški odpravnik poslov izjavila namestniku bolgarskega zunanje ministra, da se Francija in Anglija nadejajo, da bosta Jugoslavija in Bolgarija poravnali svoje spore v duhu pomirljivosti in v cilju, da se obvaruje mir na Balkanu.

Sofija, 9. julija. (Tel. »Slov.«) Sofijski list »Zname« prinaša vest, da se v sofijskih političnih krogih smatra korak Anglije in Francije kot znak za pomiritev in ublažitev napetih odnosov med Belgradom in Sofijo.

Poluradni tisk kakor tudi krogi, ki so blizu predsedniku vlade Ljapčevu, prinašajo slično obvestilo in potrjuje ta demarš, ki sta ga Francija in Anglija storili v Sofiji in Belgradu.

*

Nam se kljub vsemu zdi zelo zagonetno in čudno nastopanje in držanje sofijske vlade in javnosti napram tako velikemu in važnemu vprašanju.

cih že sklenili nekoliko pravnih in socialnih konvencij.

Preureditev naše konzularne in trgovinske službe v inozemstvu predstavlja koristen napor v ministru za zunanje zadeve. S potrebnimi navodili, z osredotočenjem zunanje službe, s tesnimi stiki in sodelovanjem ministrstva z gospodarskimi ustanovami in z drugimi reformami je dosežena upravna ureditev naše konzularne službe, ki bo dala zelo povoljne rezultate.

V teh mislih se vidi obenem popolno soglasje naših zunanje-političnih smernic z onimi, ki vodijo tudi našo notranjo politiko: mirno utrjevanje naše države po lojalnem sodelovanju z velikimi in sosednjimi državami ter okrepitve njenih moralnih in gospodarskih podlag naznotraj

Ko bi obe državi morali rešiti spor, od katerega so odvisni dobri odnosi med njima, potem bi bilo popolnoma prirodno in bilo v redu, da se podvzamejo mnogo bolj resna sredstva kakor so ona, katerih se poslužujeta bolgarska vlada in bolgarski tisk.

Naše stališče in posebno še stališče naše vlade je utemeljeno v svoji polni dobronamernosti na konferenci v Pirotu.

Za nas pirotski protokoli predstavljajo siguren argument naših najboljših namer za likvidacijo nerešenih vprašanj z Bolgarijo. Mi dalje trdimo, da so naše zahteve edino sredstvo, če se iskreno želi boljših odnosov in lojalnih stikov.

Mi smo zahtevali, da se uredi obmejni promet in to ostane za nas popolnoma upravičena zahteva. Nikdar in v nobenem slučaju ne moremo dopustiti, da bi se preko naše meje moglo hoditi ob vsakem času in na vsakem kraju. Za mejo na svetu velja to pravilo in bo veljalo tudi za našo mejo napram Bolgariji.

Drugo je vprašanje iz pirotskega protokola ureditev dvolastniških posestev. To ne predstavlja niti za Bolgarijo neko posebno važnost niti za nas neko veliko finančno vprašanje. Če je kaj dobre volje, se zadeva lahko reši tudi brez komplikacij.

Isto je tudi z našo zahtevo, da se mora prečistiti obmejna cona v širini 10 km na naši in na bolgarski strani. Mi smo predlagali, da se s tega območja odstranijo vsi emigranti, vse nezakonite organizacije, ki jih bolgarska vlada tolerira, z eno besedo vsi elementi, ki kršijo suvereniteto državnih meja in delajo nered na tujem ozemlju.

To so naše zahteve, na bolgarski vladi pa je, ali jih hoče sprejeti ali ne.

Atene, 9. jul. (Tel. »Slov.«) Štiri male bolgarske komitske tolpe so udrele preko grško-trakiške meje ter zakrivilo zločinstva proti prebivalstvu. Obmejne čete jih zasledujejo.

Dr. Korošec v Belgradu

Belgrad, 9. jul. (Tel. »Slov.«) Prometni minister dr. Anton Korošec se je vrnil nocoj ob pol 6 iz Prage v Belgrad, kjer je takoj prevzel posle svojega resora.

Kralj obiše Češko

Praga, 9. julija. (Tel. »Slov.«) Ob priliki velikih manevrov češkoslovaške armade, ki se bodo vršili v prihodnjem mesecu na Moravskem, bo češkoslovaški generalni štab povabil poleg predsednika Masaryka tudi Nj. V. kralja Aleksandra I. Za jugoslovanskega kralja se bo pripravil grad Kromeriz.

Invalidska sodišča

Belgrad, 9. julija. (Tel. »Slov.«) Invalidski zakon določa poleg stvari, ki smo jih že javili, o invalidskih sodiščih sledeče: O pridobivanju oziroma zgubi invalidnin, invalidskih podpor in pomoči rešujejo v prvi instanci invalidska sodišča, v drugi pa višje invalidsko sodišče. Invalidska sodišča obstoje v vseh mestih, stabin, divizijskih in oblastnih poveljstev, višje invalidsko sodišče pa je eno za celo državo s sedežem pri ministru socialne politike.

Minister za soc. politiko se pooblašča za splošno ali delno revizijo zdravstvenega in premoženjskega stanja vojnih invalidov ali oseb, zaščitenih po tem zakonu. — Revizije zdravstvenega stanja bodo vršile vsako leto rekrutne komisije vojnih okrožij.

Glede odkupa invalidnin in invalidskih podpor določa zakon, da invalidom, oziroma onim, ki uživajo podporo, lahko država izplača na njegovo prošnjo invalidnino ali invalidsko podporo enkrat za vselej. Odkupnina se bo izplačala prvenstveno onim vojnim invalidom, ki imajo manjši odstotek nesposobnosti, ali so še mladi, dalje vdovam z otroci, ki bodo kmalu začeli služiti. Prošnje za odkup invalidnine ali invalidske podpore pregleduje komisija, ki jo imenuje minister socialne politike. Narodni invalidski fond, ustanovljen z invalidskim zakonom iz leta 1925, ostane še nadalje. V glavnem se steka v ta fond subvencija vsakoletnega državnega proračuna. Dohodki narodnega invalidskega fonda se prvenstveno uporabljajo za zdravljenje vojnih invalidov.

Iz prehodnih naredb povzemamo, da se višje invalidsko sodišče ustanovi 15. julija t. l. in da ta dan preneha delovati sedanje višje invalidsko sodišče v Belgradu, Zagrebu in Sarajevu. Invalidska sodišča se bodo organizirala 15. avgusta t. l. Okrajni sodniki oziroma sodniki pri prvoinstancijskih sodiščih, ki so po invalidskem zakonu iz l. 1925 reševali invalidske predmete v prvi instanci, bodo dostavili vse nerešene predmete do 15. avgusta t. l. invalidskim sodiščem. Invalidnine, invalidske podpore in pomoči po tem zakonu začnejo teči 1. januarja 1930. Invalidni dodatki in denarne podpore se bodo izdajale vsem do 30. septembra t. l., vključno po starem zakonu. Po tem roku se bodo izdajale samo onim osebam, ki v smislu novega zakona dobe do njih pravico. Invalidske podpore in dodatki po odredbah zakona o invalidih iz l. 1925 prenehajo v vsakem slučaju od 1. oktobra 1929 vsem invalidom pod 30 odstotki nesposobnosti. Osebe, ki imajo pravico do invalidnine in denarnih podpor po 1. oktobru t. l., morajo takoj, ko stopi v veljavo novi invalidski zakon, prijaviti sodišču svoje zahteve. Sodišča so dolžna o njih takoj reševati.

Zakon obsega 118 paragrafov ter je bil podpisan na Bledu 4. julija t. l.

Odkrita komunistična organizacija

Belgrad, 9. julija. (Tel. »Slov.«) Potem ko so bile odkrite komunistične organizacije v Zagrebu, Nišu in Velikem Bečkereku, so jo sedaj odkrili tudi v Velešu. Dosedanje preiskave so dognale glavne funkcionarje te organizacije. Razen tega pa je policija našla tudi tiskarski stroj, ki se je nahajal v za to pripravljenem kletnem prostoru. Tu so se tiskali letaki, nekaj pa jih je bilo dunajskega proizvajalca ter so bili tam shranjeni, da bi se z njimi širila komunistična propaganda v teh krajih. Dosedanja preiskava je dognala tudi, da je bila ta organizacija financirana z Dunaja in da so glavni vodilni člani in funkcionarji dobivali mesečne honorarje po kurirju z Dunaja. Preiskava se nadaljuje. Krivci bodo izročeni sodišču za zaščito države.

Zakon o srbski pravoslavni cerkvi bo podpisan šele v jeseni, ker pride še v razpravo pred vrhovni zakonodajni svet, ki se pred septembrom ne bo sestel. Ta zakonski načrt je izdelal pravosodni minister Srškič.

Izza plota

>V „Slovenec“ od 22. aprila 1928 št. 98 sem objavil članek „Izza plota“ in v njem pasus o gospodu županu v Tržiču z dodatnim tekstom, iz katerega bi se moglo sklepati, kakor da se imenovanemu gospodu očita kakoroli nekorektnost. Članek je bil napisan v dobri veri, zgolj v svrhu polemike na podlagi prejetih informacij. Ker sem se naknadno uveril, da so bile te informacije netočne, zato objavljeni tekst lojalno prekleujem in dajem s tem gospodu zadoščenje. Fran Smodej.

Fr Jaklič:

Vzroki našega siromaštva

O vzrokih našega siromaštva naj vam povem? Da bi ugotovil in razkril vse vzroke reničnega siromaštva, bi bilo treba pač temeljitega premišljevanja in iskanja. Ker je pa uvedena anketa, bo pač vsak nekaj povedal in konečno se bodo ugotovili pravi vzroki siromaštva, kakršnega imamo v izvestnih pokrajinah naše domovine in v posameznih plasteh naroda.

Po mojem naziranju je siromaštvo ondi, kjer ljudje nimajo zadostne prehrane in si ne morejo nabavljati potrebnega oblačila in si ne morejo pripravljati stanovanj, ki bi bila udobna bivališča družinam tudi v slučaju slabega in blodnega vremena.

Iz lastnega opazovanja poznam gospodarske razmere kočevskega okraja in okolice St. Janža na Dolenjskem. Kočevski okraj ima deloma popolnoma kraški značaj, deloma so pa naseljeni kraji v višini 500 do 800 m nad morjem, torej za kmetijstvo zelo neugodni. V teh krajih je v družinah, ki se bavijo samo s kmetijstvom, pač siromaštvo doma, ker redka so leta, v katerih bi domač pridelek zadoščal za prehrano. Da so navzlic skopi naravi ostali naselenci v teh krajih, jim je pomagala domača obrtnost, katere so se oprijeli, da so dobili še iz nje dohodkov, ki jim jih kmetijstvo ni moglo dati. Vsa ribniška dolina preko Slemen in krajev nad Robom se bavi poleg kmetijstva še z izdelovanjem lončarskega blaga, znane sihe robe, v glavnem rešeta in škafi; naredi se pa tudi silne množine zobotrebecev. Obrtnost jim donaja tisto, kar jim zemlja premalo da. Od Sodražice čez Loški potok do Cabranke, koder je prebivalstvo vajeno dela v šumih, pa grede vsako jesen trume moških v slavonske gozdove, Rumunijo in druge gozdnate pokrajine, kjer se preživljajo z obdelovanjem lesa in na ta način pridobe, kar jim da domača zemlja premalo. O Kočevjarjih je znano, da se na splošno bavijo s krošnjarstvom, da odganjajo glad iz domaćih koč.

Siromaštvo teh krajev bi se dalo omiliti s skrbnejšim in umnejšim kmetovanjem. Veliko gospodarskega pouka, poznavanjem umetnih gnojil in pravilnim uporabljanjem, pridelovanje boljše krme po travnikih in senožitih, več živinoreje v zvezi z mlekarstvom, poleg tega bi bilo treba domačo obrtnost povzdigniti s finejšo obdelavo sedanjih izdelkov, poiskati nov vzorec, dobiti stroje za obdelavo lesa, poiskati za izdelke novih odjemalcev in pa izogniti se pri razpečevanju kolikor mogoče posredovalcem. Ze pred dvajsetimi leti sem opozarjal, da posredovalci, ki v zapadnih državah razpečavajo zobotrebece in podobno, lepp zaslužijo že s tem, da naše blago lepo opremito v zavojčke in jim dajo angleško ali nemško etiketo. To bi se vse lahko zgodilo doma. Siromaštvo v teh krajih bi se dalo premagati, četudi je narava zelo skopa, zakaž ljudstvo je bistrega uma in v obče skromno in varčno.

Nasprotno sem opazil v St. Janžu in sosednih farah, dasi je podnebje milejše in zemlja bolj plodna, več siromaštva kakor v prej omenjenih krajih. Je res, da imajo posamezniki še kolikor toliko udobna stanovanja in pridelajo dovolj živeža, vendar je v večini družin siromaštvo, kar se pozna na opremiti stanovanju, na obleki, in na obrazih se jim pozna, da je prehrana nezadostna. Moški in ženske dobe delo v premogovniku, žal je moško kakor žensko delo tam, dasi naporno, tako slabo plačano, da zaslužek ne zadostuje za prehrano delavca, kaj še za dovoljno prehrano družine. Je pa resnica, da je v ondotnih krajih pijača veliko preveč v navadi. Vsaka priložnost — in koliko priložnosti dobi človek tekom življenja! — se porabi za pitje. Vino jim je zdravilo, vino krepčilo, namešča naj jim hrano. Ondotni kmetje so veliko preveč zaverovani v svoje vinograde, katerih pridelek pač ne more tekmovati z vinom, ki se prideluje v boljših, toplejših legah. In tako se vino povzije izvečine doma; le v najugodnejših letih se ga morebiti izvozi nekaj iz kraja. Ondotni kmet, ki ima vse misli obrnjene v nograd, kamor izvozi najboljši gnoj, kjer pušči največ svojih telesnih sil, nima ne časa, ne volje za pravilno obdelovanje polja, ki bi mu dajalo večje dohodke. Tako jim je hlev in polje postranska, a vinograd, ki je nekaka loterija, jim je vse. Posledica je pomanjkanje živeža, za vino denarja ne dobe, ker ne morejo z vinom nikamor. Kar ga ne prodajo domačim gostilničarjem, ga popijejo doma ali pa potujejo »pod vejco« in tako vinograd, katerega obdelovanje je naporno in drago, niti od daleč ne prinaša primernih dohodkov, ker se za vino ne dobi denarja od drugod. Namesto vir blagostanja, jim je vinograd vir siromaštva.

In tudi zaslužek v premogovniku, ki je itak premajhen, vržejo le premogokrat v vino. Značilno je za mišljenje vseh krogov dejstvo, da praznujejo rudarski praznik sv. Barbare s pijačo in podjetje vsako leto prispeva nekaj tisočakov h pijači in posledica vsakofetnega rudarskega praznika je pijančevanje in poboji. Ali res ni človeka tam doli, ki bi imel nekaj zmisla za drugačne človeške potrebe kakor je pijača, ki je izvor glavnih povzročiteljev ondotnega siromaštva?

Priliko imam spoznavati gospodarske in

Vsi zarotniki aretirani

Povsod vlada mir in red

Belgrad, 9. jul. (Tel. »Slov.«) Romunsko poslanstvo v Belgradu je prejelo iz Bukarešte od romunskega zunanjega ministra brzojavko sledeče vsebine: Povodom glasov, ki so krožili o neklih neredih v Bukarešti in Rumuniji, Vam sporočamo, da so ti glasovi popolnoma neosnovani. Varnostni organi so odkrili poskus, da se v Bukarešti organizira od nekoliko brezplivnih osebnosti neke vrste zarota proti javnemu redu. Vodja te zarote je bil bivši polkovnik Stoica. Red ni bil nikjer moten, ker je bil poskus odkrit, preden je prišlo do njegove uresničitve. Pri tem poskusu sta sodelovala dva nižja častnika, kapetan Zambra in podporočnik Georgescu, z nekoliko delavci. Vsi so aretirani ter se preiskava nadaljuje. V Bukarešti in celi državi vlada najlepši mir. Vojska pa je, kakor vedno, na višini svojega poslanstva.

Bukarešt, 9. jul. (Tel. »Slov.«) Celo vodstvo odkritega komplota je bilo, kakor se zdi, edino v rokah bivšega polkovnika Stoice, kateremu se je posrečilo pridobiti zase sicer povsem korektno osebo. Notranje ministrstvo je

bilo že dolgo časa na sledi temu prevratnemu rovarstvu, tako da se je vstaja zadušila že v stadiju razvoja in so se mogli aretirati vsi udeleženci. Vest, da bi bile pri komplotu udeležene visoke vojaške osebnosti, so fantastične izmišljotine. Po izjavah aretirancev se je cela organizacija komplota omejevala na delovanje glavnega krivca.

Bukarešt, 9. jul. (Tel. »Slov.«) Komunike zunanjega ministra pravi, da je aretirani bivši polkovnik Stoica pred meseci skušal organizirati fašistične skupine. Njegov sin inž. Stoica, ki je predstojnik nekega oddelka aeronavtične delavnice, je pridobil zase štiri častnike ter nekatere delavce za organizacijo svojega očeta. Oblasti so bile že od prvega koraka točno informirane. V zadnjem času je sklical Stoica ponoči sestanek svojih privržencev, pri katerih jim je dajal orožje. Ko je vlada za to izvedela, je dala takoj aretirati vse, pri zaroti udeležene osebe, in sicer dva inženjerja, enega polkovnika, štiri častnike, pet delavodij, tri podčastnike in devet delavcev.

Velika nesreča na morju

Na manevrih sta trčili dve podmornici -- Ena se je potopila

London, 9. julija. (Tel. »Slov.«) Pri mornariških manevrih sta v bližini valiziške obali v kanalu St. Georg pri St. Head trčili skupaj podmornici. Ena od njih, »H 47«, se je potopila. Admiraliteta je danes zvečer objavila imena moštva in častnikov, ki so se nahajali na krovu potopljene podmornice »H 47«. Po tej objavi je smatrati, da se je 21 oseb potopilo skupaj z ladjo ter jih je smatrati za mrtve. Od podmornice »L 12« je bil en mož ranjen in je na posledicah te poškodbe umrl. Celokupno število žrtev znaša torej 23 oseb. Poveljnik podmornice in njen tele-

grafist sta edina, ki sta ostala pri življenju. Podmornica leži v globočini 324 m, torej vsekar preveč globoko, da bi se jo moglo doseči z navadnim potapljaškim orodjem. Rušilec »Hanth«, ki je danes odplul iz Plymoutha, je dobil povelje, podati se kolikor mogoče hitro na kraj nesreče. Istotako sta bila poslana tja dva navadna parnika.

V spodnji zbornici je danes zastopnik pomorskega ministrstva izjavil na intervencijo, da ne obstoja nikako upanje, da bi se moglo rešiti moštvo potopljene podmornice. Preiskava je v polnem teku.

Poostritev madžarsko - češkega spora

Budimpešta, 9. julija. (Tel. »Slov.«) Češko-slovaški poslanik v Budimpešti je danes izročil zunanjemu ministru Valku noto svoje vlade, v kateri ta protestira proti načinu aretacije železniškega uradnika Peche pri postaji Hidas-Nemeti in zahteva garancije, da se taki slučaj ne bodo več ponovili. V noti dokazuje češko-slovaška vlada, da so madžarske oblasti kršile medsebojno pogodbo o železniškem obmejnem prometu. Ne glede na to, kaj je kak uradnik zakrivil, ga ne sme oblast one države, katere državljani ni, aretirati, temveč naznaniti ga njegovim predstojnikom.

V madžarskih političnih krogih je povzročila nota veliko iznenadenje. Nota se smatra zelo agresivno. Trdi se, da zahteva Češko-slovaška za obmejne uradnike naravnost privilegiran položaj, kar ima za posledico, da neovirano delajo špionažo. Politični krogi zahtevajo, naj odgovori madžarska vlada na češko-slovaško noto v zelo ostrem tonu.

Praga, 9. jul. (Tel. »Slov.«) Madžarsko-češko-slovaški incident, o katerem se je večeraj mislilo, da bo v najkrajšem času poravnano, se je danes zelo poostril, kajti madžarski politični krogi so s češko-slovaško noto v tej zadevi zelo nezadovoljni. V tukajšnjih uradnih krogih se govori z začudenjem, da je madžarska vlada spravila stvar v javnost, ne da bi prej odgovorila češko-slovaški vladi, kar nikakor ne odgovarja diplomatskim običajem.

Poslanik Pallier bo še danes ponovno stopil k madžarskemu zunanjemu ministru ter bo v imenu svoje vlade zahteval od njega dokaze, da je Peche res bil zasačen pri vohunstvu. Ako bo madžarski vladi uspel dokaz Pechine krivde, ne bo zahtevala Češko-slovaška izpustitve Peche iz zaporja ter ga bo prepusila madžarskim sodiščem. Ker je pa na vsak način aretacija bila nekorektna, bo zahtevala češko-slovaška vlada od madžarske vlade opravičilo.

Proti „Heimwehru“

Senzacije levičarskega tiska -- Netočne vesti o naši demarši

Wien, 9. julija. (Tel. »Slov.«) Radikalno levičarski »Abend« prinaša kot senzacijo poročilo, da je jugoslovanski poslanik na Dunaju v zadnjem tednu imel dvakrat pri zunanjem ministru audience, v katerih je zahteval pojasnila glede razkritij »Arbeiterzeitung« o namenih Heimwehra. Po teh vesteh bi dobila Heimwehr proti Jugoslaviji in Češko-slovaški vojaško pomoč od Italije ter Madžarske v slučaju, ako bi prišlo na mejah med Heimwehrovi in omenjenima državama do oboroženega spopada. Po listu je baže jugoslovanski poslanik že v začetku preteklega tedna interveniral pri zveznem kancelerju Streeruwitzu v tej zadevi. Par dni pozneje je bil baže pri vodji zunanjega ministrstva generalnemu tajniku Petru, kjer je v imenu svoje vlade zahteval jasno izjavo avstrijske vlade. Gene-

ralni tajnik Peter je dokumente, objavljene od »Arbeiterzeitung« označil kot pretirane. Poslanik naj bi bil nato energično odgovoril, da beseda »pretirane« ni nikakor na mestu, da ta beseda ne znači nikak odgovor. Ali so dokumenti »Arb. Zeit.« ponarejeni, ali pa so resnični. Da so pretirani, ni noben zadovoljujoč odgovor. Merodajno za Jugoslavijo je le dejstvo, da se Heimwehr udejstvuje po odkritjih »A. Z.« v zunanji politiki in to na način, ki bi ji mogel škodovati.

Iz dobro informiranih krogov je izvedel vaš poročevalec, da se v zadnjem času ni vršila nikakva demarša, torej tudi ne od strani jugoslovanskega poslanika. Poslanik naše države na Dunaju sploh ni posečil zveznega kancelerja; generalni tajnik Peter pa se mudi na dopustu.

družabne razmere predmetja, katerega oživljajo kmetijski in delavski sloj ter pestra družba najrazličnejših javnih in zasebnih uslužbencev. Na prvi hip bi človek mislil: tu je blagostanje. Življenje kakor v mestu, zlasti ženska so najmoderneje oblečene, kmetom ni treba ponujati pridelkov na prodaj, ker prodajo vse izlaska, sirene obsežnih tvornic napovedujejo dnevi in čas in iz mogočnih dimnikov tvornice se valijo stebri črnega dima noč in dan skozi vse leto. Torej dovolj dela in zasluzka za pridne roke. Toda kdor ima priliko bolj pogledati v živo, pa zapazi prenapolnjena stanovanja, skrajno nehygienična stanovanja v kletih in podstrežjih ter vsakršnih luknjah. Ko vidi, da se postavlja čimdalje več barak in zasilnih stanovanj, pa vidi, da je vendar še dovolj siromaštva, dasi skoraj vse služi. Zakaj? Res je, da so plače raznih nameščencev kaj pičlo odmerjene in da zlasti družine z nedoletnimi otroci kaj težko žive. V tvornicah, ki vse obratujejo s tujim kapitalom, imajo vodilna dobro plačana mesta v pisarnah tuji, kakor se tudi domači delavci, ki bi se lahko kvalificirali za dotično stroko, odrija od boljšega dela. Nižji uradniki in delavci so kajpada domačini in tem se odmerja tedenska plača v 150—250 Din dostikrat za sedemdnevno delo. Kako naj se s tem preživ-

ljajo in oblačijo ter stanujejo v udobnih stanovanjih? Pri najboljšem variranju ni dovolj za vse, kar človek neobhodno potrebuje, da ne trpi njegovo zdravje.

Kdor je imel priliko spoznati delovanja dobrodelnih društev, je videl vso revščino delavskih družin. Je včasih kriva bolezen in brezposelnost, a največkrat le alkohol.

Pri nas je preveč alkoholne vzgoje, preveč svetišč alkohola imamo, kamor hodijo žrtvovati vsi šibki značaji, ki se ne znajo upreti zapeljivostim alkohola. Naše predmetne krme, dokaj primitivne, ne pogrešajo pivev, zlasti pa je bučno v sobotah in nedeljah, ko zapravljajo delavstvo svoje težko zaslužene dni. Nemirne so sobotne in nedeljske noči pri nas! Krma vzame delavcu večji del tedenskega zaslužka, a družina doma hira v pomanjkanju... Alkoholizem je le prevelik in preočiten vzrok siromaštva premnogih slojev naroda pri nas kakor tudi širom naše domovine in nevenljivih zaslug za hranitev naroda bo imel tisti državnik, ki bo zaprl vsaj ob sobotah in nedeljah pivnice. Pri tej priliki vzgoji naroda bi morala sodelovati vzgoja v šoli, v družini in vsa naša javna vzgoja s tiškom in besedo. Uspešna bo pa takrat, ko bodo mnogoteri vzgojitelji poleg besede podali tudi primeren vzgled.

Komerz na čast zmagovalcem

Po sprevodu, o katerem prinašamo poročilo na 3. strani, se je vršil v zeleni dvorani hotela »Union« prisrčen komerz, ki so se ga udeležili prijatelji orlovstva med drugimi oblastni komisar dr. Natlačen, predsednik Prosvetne zveze dr. Mohorič, ravnatelj Remec, bivši prosvetni šef dr. Cepuder, pisatelj Finžgar in drugi. V imenu Jugoslovanske orlovske zveze je njen predsednik dr. Žitko pozdravil orlovsko in orliško tekmovalno vrsto, ki sta proslavili pred celim svetom ne samo sebe, temveč tudi jugoslovanske barve ter s tem utrdili ugled Orli, ki je pristna slovenska organizacija, pred mednarodnim forumom. — Dr. Mohorič je pozdravil Orle zmagovalce v imenu Prosvetne zveze. Tudi na kulturnem polju so Orli najboljši delavci in ko bi se vršila tekma tudi v prosvetnem delu, je prepričan, da bi tudi v tem oziru odnesli Orli prvo mesto. Gospodična Lebarjeva je pozdravila orliško vrsto, ki je odnesla v mednarodni tekmi v Pragi častno mesto, povdarjajoč, da je s tem ime slovenske žene tudi po tem prvem nastopu orliške vrste postalo javno in slavljeno. Zato jim v imenu slovenskega ženstva čestita, da so slovensko zastavo postavile v vrsto velikih in mogočnih narodov.

Vseučiliški profesor dr. Fabijan je pozdravil tekmovalce v imenu Slovenske orlovske zveze. Ta zmaga predstavlja višek zlasti v eni lastnosti: v skupnosti in disciplini organizacije, ki je zrastle iz ljudstva. V tem oziru naj bo orlovska organizacija v zgled drugim. Zlasti še današnjemu času razkovanosti je potrebna organizacija, ki kaže na strjenost in disciplino. Veselje nad praško zmago pa bi ne bilo tako veliko, ako bi bilo to samo prvenstvo v telovadbi. Svoj pomen ima zlasti v tem, da iz tega tekmovalstva raste prvenstvo Slovencev, Jugoslovancev, celotnega človeka. To naj bo apostolat praškega prvenstva.

Nato je govoril oblastni komisar dr. M. Natlačen, ki je v imenu slovenskega naroda čestital Orlom, ki niso nastopili in zmagali samo kot Slovenci, temveč zlasti kot Jugoslovani. S tem so znali kot Orli podrediti svoj ožji interes skupnemu državnemu interesu. Ta misel naj vedno prevladuje v orlovstvu.

Nato se je načelnik tekmovalne vrste br. Hvale iskreno zahvalil vsem govornikom za čestitke.

Končno je še govoril g. župnik in pisatelj Finžgar, ki je izrekel veliko spoštovanje do orlovstva, ki je v zmagi nakopičilo ogromno delo, ter zaupanje, ker tako delo ne more biti brez uspeha. Slovenci ne bomo zmagovali s številom, temveč s popolnostjo svojih del. Ne gre za koliko, temveč kakšni fantje in kakšna dekleta ste. V tem kvalitativnem delu imamo Slovenci veliko nalogo v državi.

Po veselem razpoloženju in petju se je komerz zaključil.

Konkordat s Prusijo sprejet

Berlin, 9. jul. (Tel. »Slov.«) Pruski deželni zbor je danes z 243 proti 172 glasovi sprejel končnoveljavno konkordat. Za konkordat so glasovale vladne stranke, in sicer centrum, demokrati, socialni demokrati ter gospodarska stranka. Desničarske stranke in komunisti so glasovali proti konkordatu. Desničarske stranke so zahtevale istočasno pogodbo z evangelijsko cerkvijo. Ministrski predsednik je dal takoj po ratifikaciji konkordata slovesno zagotovilo, da bo pričel pogajanja z evangelijsko cerkvijo.

Kongres mednarodne trgovske zveze

Amsterdam, 9. jul. (Tel. »Slov.«) Na kongresu mednarodne trgovske unije se bo razpravljalo o novi banki za mednarodne plačilne obveznosti (reparacijska banka). Ta banka bo imela najbrže svoj sedež v Amsterdamu. Največ izgledov za kandidata predsednika te banke ima Francoz Quesnay, potomec slovitega francoskega nacionalnega ekonoma 18. stoletja. Quesnay je bil predsednik francoske delegacije na pariški izvedeniški konferenci in je danes gospodarski ravnatelj francoske banke.

Proces proti zarotnikom

Carigrad, 9. jul. (Tel. »Slov.«) Danes dopoldne se je začela v Smirni razprava proti Turkinji kadinji Hanumi. Za proces vlada velikansko zanimanje. Obtoženi so še: njena mati, sestra, brat in njen mož, kakor tudi dva turška odvetnika in armenski zdravnik radi zarote proti Kemal paši.

Pangalos na svobodi

Atene, 9. jul. (Tel. »Slov.«) Genera. Pangalos je bil danes pogojno izpuščen iz zaporja, potem ko je imel priliko braniti se pred finančno komisijo; vložiti je moral kavičjo nekako 14.000 Din našega denarja. Istotako sta bila izpuščena njegova ministra finančni minister Tantalidis in notranji minister Voghopulos. Proces proti Pangalosu se bo pričel v kratkem.

Dunajska vremenska napoved. Večinoma jasno. Prirastek temperatura.